

**«Таза мурас» улуттук кампаниясына карата
класстык сааттын иштелмеси**

ТЕМА: “ТАБИЯТ МЕНЕН ТАТТУУ МАМИЛЕДЕ БОЛУУ”

“Жер байлыгы – эл байлыгы”

<i>Сабактын максаттары</i>		
	<i>Мугалим</i>	<i>Окуучу</i>
Билим берүүчүлүк	Окуучуларга өлкөбүздөгү экологиялык маселелер, табият, жаратылыш тууралуу кеңири маалымат берүү; Балдардын жаратылыш жөнүндөгү билимдерин кеңейтүү жана тереңдетүү;	Окуучулар жаратылышты сактоо жөнүндөгү түшүнүктөргө ээ болушат;
Өнүктүрүүчүлүк	Жаратылыш, табият жүрүм-турум эрежелерин чагылдырган ырлар аркылуу окуучулардын аң-сезимин ойготуу; Акылын кеңейтүүгө карата ой-толгоону көнүктүрүү;	Окуучулар кыргыз жеринин көркүнө көрк кошуп турган улуттун жүзү тууралуу түшүнүшөт; Окуучулардын жаратылыш жөнүндөгү түшүнүктөрү тереңдейт.
Тарбиялык	Окуучуларды жаратылышка аяр мамиле кылууга, жерге биздин ар бир кооздугуна, табиятына аяр мамиле кылганга, жаратылыш менен дос болгонго тарбиялоо.	Окуучулар жаратылыштын сулуулугу жөнүндө маалымат алышат; Жаратылышты коргоого, аяр сактоого тарбияланышат.

Көрсөткүчтөр: Сабак максатына жеткен болуп эсептелет, эгерде:

1. Окуучулардын жаратылыштын баалуулугу жөнүндөгү түшүнүктөрү тереңдесе;
2. Окуучулар жаратылыштын кооздугун сезе билүүгө, баалай билүүгө үйрөнүшөт;
3. Өз өлкөсүнүн келечекте өнүгүшү үчүн жаратылышка өзүнүн салым кошуусу зарыл экенин сезишсе.

Күтүлүүчү натыйжалар:

Окуучулар мугалимдин жардамы менен күнүгө жаратылышка аяр мамиле кылуу түшүнүгүнө ээ болушат.

Баалуулуктарды сиңирүү. Кыргыз элинин илгертен жаратылышка болгон мамилеси тууралуу балдар түшүнүктөрүнө ээ болушат; туулган жеринин жаратылышын, байлыктарын сактоого умтулушат; жаратылышта бардык жандыктарга боорукер болууга тарбияланышат; туулуп-өскөн жерине болгон сүйүү калыптандырылат.

Класстык сааттын тиби: Жаңы билимдерди үйрөтүү сабагы.

Класстык саатты өтүү методу: Интерактивдик сабагы.

Уюштуруу формасы: Индивидуалдык, фронталдык.

Класстык сааттын жабдылышы жана көрсөтмөлүүлүгү: Айлана-чөйрөнү, табиятты, жаныбарларды коргоо, “Табият менен таттуу мамиледе болуу” балдар сүрөт композициясы, интерактивдүү доска, макалдар.

Сабактын формасы: аралаш сабак.

Сабактагы предмет аралык байланыш: география, мекен таануу.

Колдонулуучу методдор: түшүндүрүү, практикалык.

Сабактагы негизги иш-аракеттер:

✚ Кыргызстандын табияты, сулуулугу тууралуу окуучулар менен ой бөлүшүү.

✚ “Токой мектеп эмес, ар кимге үйрөтө турган”, “Токойду көп – кыйба, токойго – кам көр, токой жок болсо – отургуз”, “Жер байлыгы – эл байлыгы” тууралуу макалдардын маанисин чечмелөө.

Сабактын негизги идеясы: Табиятты сүйүү, билим жана тарбия, ынтымак, окуудагы ийгилик, чың ден соолук. Кыргызстандын гүлдөп өсүшүнө кошкон салым болуш керектигин окуучуларга түшүндүрүү.

Сабактын жүрүшү:

Уюштуруу: Саламатсыңарбы, балдар? Маанайыңар жакшыбы?

Тарбиялык сабакка жакшы даярданып келдикпи?

Жаңы теманы баяндоо: Бүгүнкү темабыз “Табият менен таттуу мамиледе болуу” деген тарбиялык саат өтөбүз.

➤ Кана балдар табият жана аны курчап турган чөйрө менен таанышуубузду баштайлы.

ТАБИЯТ ДЕГЕН ЭМНЕ?

Табият биздин эң жакын досубуз. Ал биздин жашоо тиричилигибизге керектүү көп нерселерди берет. Ошол себептен адамдар жаратылышты коргошот, анын байлыктарын арттыруу максатында көп эмгектенишет.

Күн, асман, булут, жер, өсүмдүктөр, жаныбарлар, - булардын баары жаратылыш. Бизди курчап турган дүйнө.

Күн, асман, булут, таштар, суу, жаан, кар булар жансыз жаратылыш.

Өсүмдүктөр, жаныбарлар, адам булар жандуу жаратылыш. Канаттуулар да, айбандар, кескелдириктер, жыландар. Ташбакалар, бакалар, балыктар, курт-кумурскалар, курттар да жаныбарлар экенин эсиңерден чыгарбагыла. Ошого биз табиятты сактап, таза, аяглап карап, жаратылыштын ушул кереметин, сулуулугун ар бир окуучу жан дүйнөсү менен жүрөгүнө жакын кабыл алышы керек. Сөз түгөнгүс болгон жаратылыш кооздугун жүрөгү назик адам сезе билип, суктана билип, табият менен таттуу мамиледе болушу абзел.

- **Кана балдар мындай суроолорго жооп бергилечи:**

- **Жаратылыш жашап, өлбөш үчүн ага кандай мамиле кылуу керек?**

Жооптор: Таштанды таштабагыла, от жакпагыла, бутактарды жана дарактарды сындырбагыла, суу объектилерине таштанды таштабагыла, жаныбарларды жана канаттууларды өлтүрбөгүлө.

- Жаратылышты жакшыраак коргоо үчүн эмне кылуу керек?

Жооптор:

- Кышында канаттууларга жем бер, таштанды ыргытпа, жаныбарларга, канаттууларга тийбе...

Балдар үчүн эрежелер:

1. Жашыл бутактарды жана бактарды сындырбагыла;
2. Кумурсканын уюгун жана канаттуулардын уяларын жок кылбагыла;
3. Токойду отгон сактагыла;
4. Таштандыларды токойго калтырбагыла;
5. Кызыл китепке кирген гүлдөрдү, өсүмдүктөрдү үзбөгүлө!

Жер биздин үйүбүз, биз ушул жерде жашайбыз, бул сууну ичебиз, ушул абадан дем алабыз. Бул жер бетиндеги бардыгы биз үчүн кымбат болушу керек: Жаратылышка кайдыгерлик кылбашыбыз керек. Токойлор, дарыялар баары коркунучта. Биздин милдет аларды сактап калуу.

Силер азырынча окуучусуңар, чоң маселелерди чече албайсыңар, бирок силер бак отургузсаңар болот, бактарды кароо колуңардан келет, кышкысын канаттууларды жана жаныбарларды баккыла, кумурсканын уюгун бузбай коргогула. Ошондо жаратылыш сага ыраазы болот.

Адам жана жаратылыш – байыркы жана түбөлүктүү тема. Көптөгөн кылымдар жана миндеген жылдар бою адам жаратылыштан бардыгын алып, анын ордуна эч нерсе бербей, өзү жашаган айлана-чөйрөнү бузуп келген.

Ошого ар бир адам жаратылышты коргоого милдеттүү жана табиятты коргоо иши ар бир адамга тиешелүү. Андыктан 5-июнь айлана-чөйрөнү коргоонун эл аралык күнү.

Бышыктоо: “Табиятка катаал мамиле кылса, табият жазалайт”, - деген макалды чечмелеп бергилечи?

1. Балдар табиятка же жаратылышка аяр мамиле жасалбаган учурларды кайсы жерлерден көп кезиктиресинер, жана аларды коргоо боюнча кандай оюңар бар?
2. Биздин мектептин айланасында кандай дарактар отургузулган жана жазында кандай көчөттөрдү отургузабыз
3. Суу сыйлаган зор болор, суу кордогон кор болор деген макалды турмушта кандай пайдаланабыз?
4. ”Канаттуулардын уясын бузуп, балапандарын өлтүрбөгүлө, канаттуулар каргайт”-деген түшүнүккө кандай мамиледесиң?

Сабактын жыйынтыгы:

Суроолорго өз алдыбызча жооп беребиз:

1. Жаңы тигилген жаш бадалды, чырпыкты, жердин көркү болгон карагай-кайыңды сындырып, кыяр белең?
2. Экологияга карата болгон мамиледе классташтарыңдын жана досторуңдын жүрүш-турушунан эмнени көрүп кубанысың, эмнени көрүп өкүнөсүң?
3. Табиятты коргоонун эл аралык күнү качан белгилейт?
4. Жаратылышты кандай коргошубуз керек?
5. Жаратылышсыз – жашоону элестетүү мүмкүнбү?

Бабалар сөзүн билип жүр!

Залкар ойлор:

1. “Табият менен таттуу мамиледе бол!”
2. “Суу сыйлаган зор болот, суу кордогон кор болот”.
3. “Табиятты коргоо, курчап турган чөйрөгө сарамжал мамиле кылуу азыр бүткүл дүйнөдө эң маанилүү жана актуалдуу маселе”.

Баалоо: Окуучулар бааланат.

Жыйынтыктоо:

Окуучулардан жогорку суроолорго жооп алгандан кийин мугалим сабакты төмөндөгүдөй жыйынтыктаса болот. Табият менен таттуу мамиледе болуу окуучулардын жан дүйнөсүн тазартып, руханий бийиктикке көтөрүлүп, адам жаратылыштын бир бөлүгү экендигине ишенет.

Билем: Табияттын кооздугун.

Билдим: Жаратылыш сенин досуң экенин, табиятты коргоо керегин, канаттуулардын уясын бузбаш керектигин.

Билгим келет: Жаныбарлардын, куштардын жашоосун.

Үйгө тапшырма: “Табият менен таттуу мамиледе болуу”, - деген темада аңгеме түзүү.

Алымбаева Б.Б., КББАнын Тарбия,
социалдаштыруу, жана мектептен
сырткары билим берүү лабораториясынын
ага илимий кызматкери